

Yttrande

Datum
2023-09-01

Diarienummer
3.1.17-01099/2023

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Lägesrapport om marknadsläget i jordbrukssektorn den 1 september 2023

Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att varje månad lämna en lägesrapport över situationen i den svenska jordbrukssektorn.

Sammanfattning

Faktor	Senaste månaden	Senaste året
Världsmarknadspriser jordbruksprodukter	Starkt fluktuerande	Ner
Världsmarknadspris för olja	Fallande priser	Ner
Svensk produktion – animalier	Svagt upp	Oförändrat
Svensk produktion vegetabilier	Minskning	Upp
Svenska produktpriser – vegetabilier	Fallande för foder/stigande för livsmedel	Ner
Svenska produktpriser animalier	Oförändrat	Svagt upp
Svenska produktionsmedelspriser	Oförändrade	Ner
Lönsamhet	Risk för försämring	Oförändrat
Valutakurs SEK/USD	Försvagats	Försvagats

På världsmarknaden har spannmålspriserna rört sig något neråt på grund av skarp konkurrens. Ryssland kommer även under 2023 att få en bra skörd och är därför mycket aktiva på marknaden.

Vädret i Sverige väntas enligt SMHI:s senaste månadsprognos bli något stabilare från och med början av september. Under senare delen av september ökar risken för att vädret på nytt blir mer ostadigt på nytt.

Regn, lokalt mycket kraftigt, har gjort att skördearbetet försvårats och försenats. I södra Sverige är merparten av spannmåls- och oljeväxtskörden klar medan den är ungefär halvvägs i Mellansverige och just påbörjats i norra Sverige. Regnet har gjort att kvaliteten blir dålig, i många fall uppfyller inte brödspannmålen kraven för livsmedelsanvändning. Avkastning kommer att bli sämre än normalt, det gäller i synnerhet för vårsådda grödor. Situationen för grovfoder har förbättrats men regnet har gjort att det är problem med att skörda vissa arealer. Det är brist på halm vilket

är problematiskt för animalieproducenterna. Lokalt har översvämningar lett till stora problem.

Prisskillnaden mellan brödsäd och fodersäd är större än normalt vilket gynnar animalieproducenterna. Priserna för kött och mjölk ligger kvar oförändrade. Priserna på gödning visar en svag uppåtgående tendens till följd av stigande pris på naturgas.

Den regniga väderleken under skördeperioden har lett till ökade kostnader och fallande inkomster för många jordbrukare. I vissa fall där grödan blivit totalt förstörd kommer de ekonomiska konsekvenserna bli särskilt kännbara. Minskad höstsådd riskerar att leda till sämre lönsamhet även nästa år.

Omvärldsfaktorer

Den svenska kronan är fortsatt svag med en kurs på knappt 12 kronor mot euron och cirka 11 kronor mot dollarn.

Prisökningen på olja under sommaren har den senaste veckan brutits och under den senaste veckan har priset fallit med 3 - 4 procent. Den främsta orsaken till att oljepriset backat är oro för utvecklingen i den kinesiska ekonomin, där bl.a. stigande ungdomsarbetslöshet skapar oro.

I Östeuropa är läget fortsatt spänt med ryska attacker mot ukrainska hamnar och spannmålsanläggningar. Fartygstrafik från ukrainska hamnar förekommer i mycket begränsad omfattning och Ukraina försöker styra om export till hamnar utanför landets gränser. Jämfört med den tid då spannmålsavtalet var i kraft har transporten minskat i omfattning. Det pågår ansträngningar att åter få spannmålsavtalet till stånd.

Världsmarknadspriserna för spannmål pressas av relativt goda utsikter för 2023 års skörd. En stor spannmålsskörd i Ryssland kommer att leda till en aggressiv konkurrens om exportmarknaderna. I de norra delarna av EU har olämpligt väder i samband med skörden lett till att kvaliteten blivit sämre än normalt. En förhållandevis stor del av skörden måste därför användas för foderändamål. EU:s kvalitetsfördel gentemot bl.a. rysk spannmål blir mindre än normalt vilket riskerar leda till lägre priser. Torrare väder i USA den senaste tiden kan leda till att produktionen av sojabönor påverkas negativt eftersom grödan är inne i ett skede då fröet matas.

Priserna på den globala marknaden för mejeriprodukter föll tillbaka kraftigt vid den senaste auktionen. Det sammanvägda auktionspriset föll med drygt 7 procent jämfört med föregående handelstillfälle. På en månad har priset fallit med drygt 10 procent. Oro för ekonomin i Kina är den viktigaste orsaken till fallande priser.

Vädersituationen

Under den senast veckan har det förekommit kraftiga regn i stora delar av landet med tyngdpunkt i landets västra delar. Eftersom marken är vattenmättad och stora regnmängder kommit under kort tid har översvämningar förekommit.

SMHI:s prognos för den kommande månaden visar att september inleds med mer stabilt väder med lite nederbörd och temperatur över den normala. Under senare delen av september finns en tendens mot allt ostadigare väder men med temperaturer över den normala.

Produktion, priser och handel i Sverige

Kraftiga regn under senare delen av augusti har lokalt lett till översvämningar. Det kan ha lett till att arealer blivit totalförstörda. I varje fall kommer det att ta tid innan det blir möjligt att kunna köra på dessa marker. Potatis är en gröda som är känslig för att bli dränkt i vatten. Skörden av spannmål börjar bli klar i södra Sveriges slättbygder medan det återstår en stor del av de vårsådda grödorna i Mellansverige och i Norrland har skörden just påbörjats. I takt med att det regniga vädret fortsatt har kvaliteten på grödorna försämrats. Spannmål som ännu inte har skördats kommer i de flesta fall inte uppnå kvalitetskraven för användning till livsmedelsändamål.

Prognoserna för storleken på årets spannmålsskörd varierar, men ett intryck är att de höstsådda grödorna har klarat torkan under försommaren bättre än de vårsådda grödorna.

Utsikterna för årets vallskörd har förbättrats under säsongen i takt med att vädret förändrats. Den stora osäkerhetsfaktorn i nuläget är att markerna är för blöta för att kunna köra på. Även tillgång på halm är osäker dels p.g.a. att spannmålsgrödorna varit kortstråigare än normalt och att det varit nederbördsrikt under skördeperioden.

Möjligheterna till höstsådd har varit ogynnsamma för oljeväxter på grund av regn och av angrepp av sniglar. Sådden av höstraps kommer att bli mindre än normalt. Höstsådden av spannmål är på väg att påbörjas, förutsättningarna är ogynnsamma på grund av regn, det finns även oro för bristande tillgång på utsäde.

Priserna på kött har varit oförändrade de senaste veckorna och mjölkpriset har varit oförändrat mellan augusti och september. En gynnsam utveckling för tillgången på foder har lett till att en hel del jordbrukare dragit tillbaka tidigare anmälningar av djur som ska gå till slakt.

Produktprisstatistik i Sverige och EU

Det finns officiell produktprisstatistik publicerad till och med juni 2023. Avräkningsprisindex har fallit med 12 procent under perioden juli 2022 – juni 2023. Prisindex för vegetabilieprodukter har fallit med 17 procent och för animalieprodukter sju procent. Oljeväxter, potatis, spannmål och mjölk är bland de produkter som minskat mest i pris. Priserna på kött har däremot ökat i pris under perioden. Mellan maj 2023 och juni 2023 har avräkningspriserna fallit med två procent.

I livsmedelsindustriledet steg priserna med tio procent under perioden juli 2022 – juni 2023. Konsumentpriserna för livsmedel ökade med 12 procent under perioden juli 2023 – juni 2022, det var något mer än KPI totalt.

Produktionsmedelspriser

De ledande producenterna i EU har de senaste veckorna försökt höja priserna för kvävegödsel med hänvisning till stigande priser på naturgas. Det har visat sig vara svårare än tidigare att få igenom högre priser på marknaden eftersom det under det senaste året tillkommit alternativa leverantörer. Jämfört med förra året är priserna på gödning fortsatt på en betydligt lägre nivå.

Den regniga väderleken i samband med skörd har gjort att stora mängder brödsäd kommer att klassas som foderspannmål. Det har redan lett till att prisskillnaden mellan bröd- och fodersäd är större än normalt. Det kommer animalieproducenterna till nytta.

Produktionsmedelsprisstatistik Sverige och EU

Jordbruksverkets statistik för priser på produktionsmedel avser tiden till och med juni 2023. Under perioden juli 2022 – juni 2023 har produktionsmedelsprisindex gått ner med knappt sju procent. Prisnedgången har varit störst för gödning, energi och foder. Mellan maj 2023 och juni 2023 har produktionsmedelspriserna varit i stort sett oförändrade.

Lönsamhet

Stora nederbördsmängder den senaste tiden har lett till att jordbrukare i vissa områden förlorat stora belopp när skörden mer eller mindre förstörts. Stora nederbördsmängder den senaste tiden har lett till att jordbrukare i vissa områden förlorat stora belopp när skörden mer eller mindre förstörts på grund av översvämning. Minskad höstsådd kommer också att påverka ekonomin negativt

under kommande året. Fallande priser på foder kan däremot gynna animalieproducenterna.

I detta ärende har avdelningschefen Olof Johansson beslutat. Mattias Gotting har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Bengt Johnsson, Lena Niemi Hjulfors och verksjuristen Jacob Landsjö deltagit.

Olof Johansson

Mattias Gotting

Skrivelsen har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.